



Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de erroribus Pelagianorum, de gratia, de iustificatione & merito,
de virtutibus theologicis & quatuor cardinalibus, ac de ineffabili mysterio
incarnationis

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniae Agrippinae, 1671

§. I. Conclusio affirmativa statuitur

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77177](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77177)

29.

Profolutione hujus argumenti duo breviter prænotanda sunt, seu ex Tractatu de Trinitate recolenda. Primum est, substantiam sumi dupliciter, primò pro perfectitate independentiæ ab altero ut sustentante, secundò pro perfectitate incommunicabilitatis alteri tanquam supposito; & in priori acceptione esse aliquid absolutum in Deo, nec convenire personis ratione proprietatis relativæ, sed tantum ratione substantiæ absolutæ; in secunda autem dici tantum relativè, non verò absolute in Deo, ut in Tractatu de Trinitate fusè ostendimus. Secundum est, personalitatem creatam ratione sui utramque istam perfectitatem præstare, cum enim suppositum creatum per se subsistat quoad independentiam, & incommunicabile sit alteri, tanquam supposito; & natura creata, ratione sui, nullà ex his perfectitibus gaudeat, utramque præstat personalitas creata, prout à natura distincta. His præmissis.

Disp. 5.
Art. 2.

Ad argumentum respondeo, concessà Majori, negando Minorem, ad probationem, distinguo Majorem: Ratio continendi eminenter personalitatem creatam, quoad id quod est perfectio in illa, est infinita perfectio, concedo Majorem. Ratio continendi eminenter personalitatem creatam, quoad id quod in illa perfectionem non dicit, nego Majorem; & concessà Minori, nego Consequentiam. Nam personalitas creata, ut præstans independentiam à sustentante, perfectionem dicit, prout verò præstat incommunicabilitatem alteri ut supposito, perfectionem non explicat: licet autem ratio continendi eminenter perfectionem, necessariò debeat esse perfectio ratione sui, ratio tamen continendi eminenter id quod perfectio non est, potest esse id quod ratione sui perfectionem non dicit; ac proinde ratio continendi eminenter personalitatem creatam, ut præbet independentiam, est substantia absoluta; ratio verò continendi eminenter personalitatem creatam, prout constituit in esse incommunicabili, est substantia relativa, quamvis sub hoc conceptu perfectionem non explicet: nam sicut terminat ad intra naturam infinitam, licet ratione sui non explicet perfectionem; ita & potest habere vim infinitam terminativam ad extra, quamvis ratione expliciti perfectionem infinitam non importet. Substantia ergo relativa, ratione illius quod exprimit, non continet eminenter personalitatem creatam, sumptam adæquatè, sed solum quoad inadæquatam rationem, nempe incommunicabilis, & ratione hujus immediatè unitur humanitati, & est Verbo ratio subsistendi in illa.

30.

Objicies quintò contra secundam conclusionem: Et si essentia divina sit communis tribus personis, tamen prout est in Patre, & quatenus per relationem paternitatis modificatur, est principium generandi: Ergo similiter, quamvis substantia absoluta sit communis tribus personis, illa tamen prout est in Filio, & per relationem filiationis modificatur, erit ratio terminandi humanitatem, non verò substantia relativa Filii.

31.

Respondeo, concessò Antecedente, negando consequentiam, & parietatem: Ratio discriminis est, quia generare est agere, unde principium formale generandi debet esse aliquid activum, quale non est relatio, sed essentia divina ut habet adjunctam paternitatem: terminatè verò naturam, non est formaliter agere, & ideo id quo fit talis terminatio, non est ipsa natura, nec forma, vel perfectio absoluta, sed substantia relativa

A Filii, quæ habet rationem puri termini. Objicies ultimò contra tertiam conclusionem: Si unio hypostatica secundariò ad substantiam Dei absolutam, vel ad naturam divinam facta esset, Pater & Spiritus Sanctus, mediatè & per concomitantiam, possent dici incarnati: Sed hoc videtur absurdum & erroneum: Ergo &c. Sequelaprobat: Divinitas secundariò dicitur incarnata, seu carni hypostaticè unita, quia realiter & substantialiter est in Filio, qui per primò incarnatus est, & cum illo identificatur. Atqui similiter Pater & Spiritus Sanctus ununtur & identificantur cum natura divina, & substantia absoluta, ad quam unio hypostatica secundariò & mediatè terminata est: Ergo etiam Pater & Spiritus Sanctus debent dici secundariò & mediatè incarnati.

Respondeo negando sequelam Majoris, ad ejus probationem, nego parietatem: Ratio discriminis est, quia natura divina, & substantia absoluta, realiter identificantur cum ipsa personalitate Verbi Divini, quæ est terminus formalis & primarius Incarnationis, ac pertinent intrinsecè ad suppositum Verbi Divini, ita ut personaliter non distinguantur; ex quo fit ut Deus, mediatè saltem & secundariò, possit dici incarnatus. Ceterum Pater & Spiritus Sanctus realiter distinguuntur à Verbo, quod est terminus primarius Incarnationis, nec sunt idem cum illo secundum suppositum seu personam, sicut divinitas & essentia, seu substantia absoluta. Et licet cum natura divina & essentia seu substantia absoluta realiter identificentur, quia tamen hæc non per se primò & immediatè conjunguntur humanitati, sed ratione alterius, scilicet personalitatis Verbi, cum qua realiter identificantur, non possunt dici, etiam mediatè & secundariò, incarnatæ: ad hoc enim requireretur, quod non solum cum termino secundariò & mediato, sed etiam cum primario & immediato realiter identificarentur.

ARTICULUS II.

Utrum Verbum assumendo humanitatem non solum ejus substantiam, sed etiam illius existentiam suppleverit?

Negant Scotus, Suarez, Vazquez, & quicunque essentiam creatam non distinguunt realiter ab existentia. Et consequenter quidem non enim potest suppleri, nisi separando eam ab essentia: separari autem repugnat, si non distinguatur. Affirmant verò Thomista, & alii, qui realem distinctionem inter essentiam & existentiam agnoscunt. Unde sit

§. I.

Conclusio affirmativa statuitur.

Dico igitur, Verbum non solum substantiam, sed etiam existentiam in humanitate Christi supplere; subindeque illam non per existentiam creatam & sibi propriam, sed duntaxat per divinam & increatam existere.

Probatur primò ex Epistola Sophronii, recepta & approbata à Patribus sextæ Synodi actione 11. ubi de Christi humanitate sic dicitur: *In illiusque (scilicet verbo) & non in semetipsa, existentiam habuit unam.* Ex quibus verbis hoc argu-

mentum conficitur. Naturam habere existentiam in alio, est existere per ejus existentiam; existere vero in semetipsa, est existere per propriam existentiam; At juxta Sophronium, humanitas Christi habet existentiam in Verbo, & non in semetipsa; Ergo existit per existentiam Verbi incretam, non vero per existentiam creatam & sibi propriam.

Respondet Suarez, intentum Sophronii esse concludere contra hæreticos, quod caro, vel anima Christi, vel humanitas, non prius tempore habuit existentiam, quam assumeretur à Verbo; & ita per habere existentiam in alio, intelligit habere propriam in alio supposito, sed alienam personalitate terminatam & completam; per habere autem existentiam in semetipsa, intelligit habere illam in propria persona.

Sed contra: In eodem sensu dicit Sophronius, humanitatem Christi non habere existentiam in semetipsa, quo asserit habere existentiam in Verbo: At cum dicit non habere existentiam in semetipsa, intelligit quod non habet propriam existentiam, non vero quod non habet illam completam: Ergo cum præmittit illam habere existentiam in Verbo, intelligit quod existat per existentiam Verbi, non autem per propriam existentiam. Verbi personalitate completam, Major constat, quia alias esset æquivocatio interminis. Minor vero probatur, quia naturam creatam habere existentiam in semetipsa, vel non habere illam in semetipsa, est illam habere vel non habere propriam existentiam, non autem habere vel non habere illam completam & terminatam; cum terminatam habere non possit in semetipsa, sed tantum in propria vel aliena persona.

Urgetur hæc impugnatio ex his quæ idem Sophronius subdit, cum probaturus contra Nestorianos unitatem substantiæ in Christo, sic habet: *Quæ ENIM exiat persona composita, ex inconsuso confians temperamento, partitionem convenientium nefuit, sed esse & permanere unum indivisum sortitur.* Et postea: *Ex quibus esse unum sortitur natura duplex, & unum permanere servabit.* Ubi aperte dicit non de humanitate, sed de persona Christi, & de utraque natura, divina & humana, quod habeant unum esse indivisum, & unum permanere.

Nec potest dici cum Suarez, quod per esse Sophronius intelligat subsistere ipsum, seu esse per se, quia his verbis assignat rationem ejus quod immediate antea dixerat, esse scilicet unam in Christo substantiam, ut particula causalis, enim, aperte declarat: esset autem ratio nugatoria, probare unitatem substantiæ in Christo, ex eo quod est in illo una substantia: Ergo per esse non intelligit substantiam, sed existentiam. Et confirmari potest ad hominem contra Suarez, qui permanentiam & durationem non distinguit ab existentia: At Sophronius dixit personam Christi, & utramque ejus naturam, habere unam permanentiam. Ergo intendit illas unam tantum existentiam habere.

Probatur Secundo conclusio ex D. Thoma, quem Suarez, & alii Recentiores, totis viribus ad suam conantur pertrahere sententiam. In primis enim S. Doctor infra quæ 17. art. 2. ex professo inquit, *utrum in Christo sit unum esset autum?* & concludit affirmativè.

Solutio autem Adversariorum dicentium illum per esse, intelligere substantiam, multipliciter confutari potest. Primo quia de substantia jam in questione secunda ex professo disputaverat, Tom. IV.

& statuerat esse unam in Christo; Ergo ne actum agat, dicendum est, illum quæ 17. quærere de esse existentia.

Secundo, in nullo alio loco questionem de existentia resolvit; Ergo ne id quod difficillimè est, & maxime controversum, ponatur à S. Doctore omisum, concludendum est, agere questione citatâ, de existentia, & non de substantia.

Tertiò, ibidem in resp. ad 1. loquens de illo esse quod in corp. articuli statuerat esse unum in Christo, asserit ipsum consequi personam seu hypostasim, sicut habentem esse: At substantia cum constituat personam, illam non consequitur: Ergo S. Doctor eo loco per esse non intelligit substantiam, sed existentiam.

Et confirmari possunt hæc omnia ex quodlibeto 9 ubi S. Thomas duplicem distinctum instituit articulum, in quorum primo inquit an in Christo sit una tantum hypostasis, & in secundo, utrum sit unum tantum esse? Et in hoc secundo concludit idem quod in summa, nimirum unum tantum esse in Christo reperiri.

Patet atque D. Thomam in hoc secundo articulo quodlibeti 9. loqui de esse existentia, tum quia de substantia jam determinaverat articulo præcedenti, tum etiam quia explicans naturam illius esse de quo quærit num sit unum, dicit consistere in hoc quod est esse actum entis in quantum est ens, seu id quo aliquid denominatur ens actu in rerum natura: At esse sic explicatum est esse existentia, ut contendit etiam ipse Suarez, qui ex ea definitione sumit omnia argumenta ad probandum quod existentia non distinguatur ab essentia: Ergo S. Doctor ibi loquitur de esse existentia.

Ad id quod de illo eodem esse asserit, quod habeat unitatem ex ipso supposito, & non ex naturis: At falsum est substantiam habere unitatem ex supposito, cum potius suppositum ex eo dicatur unum, quod unicè gaudeat substantiâ illius constitutivâ: Ergo idem quod prius.

Neque difficilior erit aliam refellere responsionem Suaris, dicentis D. Thomam, & Sophronium supra citatos, ideo concludere quod in Christo sit unum esse existentia, quia in ipso non est nisi unum esse substantiale completum & perfectum, eo quod existentia humanitatis & existentia divinitatis uniantur in persona Verbi: sicut (inquit) homo non habet nisi unum esse completum, quia licet materia & anima rationalis suas habeant existentias partiales, illæ tamen uniantur ad faciendam unam existentiam totalem hominis. Hæc, inquam, solutio & doctrina facile potest refelli: nam cum existentia humanitatis & divinitatis Christi dato quod sint distinctæ non sint partiales & incompletæ (sicut existentia quæ Suarez & alii Recentiores in materia & forma admittunt, sed totales & completæ, sicut & ipsa natura quæ reperiuntur in Christo; nec illæ uniantur nisi in persona Verbi, solum dici potest quod illæ sint una persona, non vero una existentia; sicut duæ naturæ Christi non possunt dici simpliciter una natura, quia non in unam naturam, sed tantum in unam personam uniantur.

Probatur tertiò conclusio ratione quam S. Doctor locis citatis insinuat. Si humanitas Christi non fuisset assumpta ad existentiam incretam Verbi divini, sed per propriam & connaturalem existeret darentur in Christo duæ existentia substantiales: Consequens non potest admitti: Ergo nec Antecedens. Sequela Majoris est evidens, Q 99 esset

esset enim in Christo, præter existentiam propriam & connaturalem humanitati, existentia Verbi divini. Minor verò probatur: Si in Christo darentur duæ existentia substantiales, non esset ens substantialiter unum, sed plura: Atqui est ens substantialiter unum, non verò plura, ut fatentur omnes Catholici cum Athanasio in Symbolo: Ergo in ipso non datur duplex existentia substantialis. Sequela Majoris probatur. Ut Christus esset unum substantialiter, non obstante quod constaret duplici existentia, necessarium omnino esset quod una ex illis duabus existentis haberet rationem potentia respectu alterius: impossibile enim est ex duobus fieri unum per se, siue substantiale, nisi se habeant per modum potentia & actus: Sed omnino repugnat quod una existentia habeat rationem potentia respectu alterius: Ergo & quod Christus sit ens substantialiter unum, si constet pluribus existentis. Major patet, Minor probatur. Impossibile est id quod essentialiter est ultima rei actualitas substantialis, habere rationem potentia ad aliam actualitatem similiter substantialem; alias enim esset, & non esset ultima actualitas substantialis: esset, ut supponitur, non esset verò, quia ad eam sequeretur alia; nimirum illa ad quam diceretur esse in potentia. Sed omnis existentia, quæcunque illa sit, est essentialiter ultima rei actualitas; in hoc enim consistit conceptus essentialis existentia: Ergo impossibile est quod existentia substantialis sit in potentia ad aliam existentiam similiter substantialem.

42. Denique suaderi potest conclusio hæc ratione, Natura humana non habuit existentiam prius, prioritate etiam duntaxat naturæ, quam assumeretur à Verbo: Ergo assumpta fuit ad divini Verbi existentiam. Consequentia patet, probatur Antecedens. Si natura humana prius, prioritate etiam duntaxat naturæ, quam assumeretur à Verbo, fuisset existens existentia sibi propria, sequeretur B. Virginem non fuisse propriè matrem Dei: Sed hoc in Concilio Ephesino damnatum est: Ergo &c. Sequela Majoris probatur. Ut B. Virgo dicatur propriè mater Dei, debet terminus concursus ejus in generatione Filii esse Deus homo: At si humanitas Christi prius prioritate naturæ quam assumeretur à Verbo, fuisset existens existentia sibi connaturali, terminus concursus B. Virginis in generatione sui Filii, non fuisset Deus homo: Ergo B. Virgo non fuisset propriè mater Dei. Major constat, Minor verò probatur. Illud non est terminus concursus B. Virginis in generatione sui Filii, ante quod concursus iste concipitur totaliter terminatus: At si humanitas prius prioritate naturæ quam assumeretur à Verbo, habuit propriam existentiam, prius eadem prioritate quam suppositum divinum illam terminaverit, atque adeo quam fuerit Deus homo, concursus B. Virginis intelligitur totaliter terminatus; nam ex una parte tunc concursus causæ, quæcunque illa sit, intelligitur omnino terminatus, quando ejus effectus habet existentiam, utpote cum existentia sit ultimus terminus dependentia effectus à suis causis, totaliter ipsum constituens extra illas; ex alia verò parte si humanitas Christi priusquam assumeretur à Verbo habuit existentiam, prius prioritate saltem naturæ quam suppositum divinum illam terminaverit, fuit existens: Ergo terminus concursus B. Virginis, non fuit Deus homo.

43. Respondent Aversarii, quod licet humanitas

A Christi habuerit propriam existentiam prius prioritate naturæ quam assumeretur à Verbo, concursus tamen B. Virginis non fuit totaliter terminatus, donec tali existentia adveniret existentia divina, eam de se indifferentem ad rationem existentia in se, vel existentia in alio, determinans ad rationem existentia in alio, nempe in Verbo divino.

Sed contra: Hæc solutio supponit falsum, nempe quod substantia possit esse modus subsistens existentiam, illamque complens & determinans; hæc, inquam, suppositio falsa est, siquidem cum existentia cujuslibet rei sit (ut jam dixi) ultima ejus actualitas, implicat eam completam, modificari, & determinari per aliquam aliam actualitatem, siue formam, aut modum substantialem, qualis est substantia. Non minus falsum est, quod existentia propria humanitatis, sit indifferens ad essendum existentia in se, vel existentia in alio; quia potius è contra eo ipso quod sit existentia substantialis, atque adeo essentialiter participativa rationis formalis substantialis, est ex sua natura existentia per se, siue in se, incapax proinde rationis in-existentia, quæ est propria existentia accidentis.

Addo quod, implicat rem intelligi existentem, & illi deesse aliquod complementum intrinsecum & substantiale, quod naturaliter exigit recipere à suis causis: Ergo cum substantia sit complementum intrinsecum humanitatis, quod naturaliter exigit recipere à generante, dicendum est, quod vel humanitas Christi ante assumptionem non intelligitur existens per propriam existentiam, vel quod si in illo priori habeat existentiam creatam, necessariò etiam debet habere in illo priori propriam substantiam & personalitatem, & sic quod concursus B. Virginis in illo priori naturæ sit ultimò completus & terminatus. Consequentia est evidens, Antecedens autem in quo est difficultas, sic ostenditur. Implicat rem aliquam esse existentem, & non esse totaliter extra causarum dependentias; effectus liquidem formalis existentia est constituere rem extra dependentiam causarum, cum existentia nihil aliud sit quam substantia rei extra suas causas, & idem quo ultimò sistunt earum causalitates: At res illa cui deest aliquod complementum substantiale quod debet recipere à suis causis, non est totaliter extra earum dependentias: Ergo res illa cui deest aliquod complementum substantiale quod exigit recipere à suis causis, non potest esse existens. Major patet. Minor etiam videtur manifestæ; nã res illa dependet à suis causis, quantum ad illud complementum quod debet ab illis recipere: Ergo quandiu non habet illud complementum, non est totaliter extra dependentiam causarum, nec proinde existens.

S. II.

Præcipua objectiones solvuntur.

Obijcit in primis Suarez contra nostram conclusionem quædam Conciliorum & SS. Patrum testimonia, quæ videntur favere ejus sententia: nam in 7. Synodo actione 6 quidam Epiphanius Episcopus, cujus sententia non fuit à Concilio improbata, naturam ab hypostasi per hoc distinguit, quod natura dicitur humanitate existentem, hypostasis verò addit substantiam: Ergo juxta hanc doctrinam, Verbum divinum assumendo